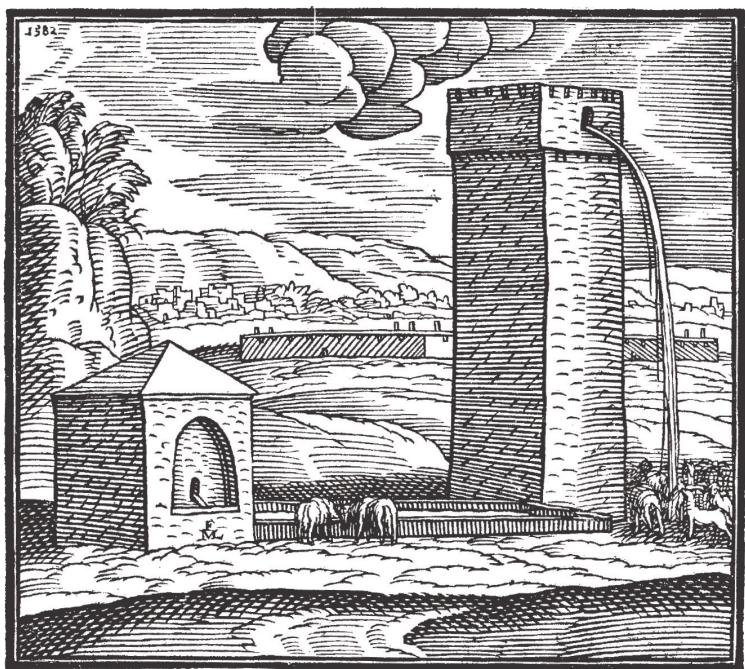

Српска археологија
између теорије и чињеница IX

Археологије друштвених неједнакости

Филозофски факултет
Одељење за археологију
Центар за теоријску археологију

Београд
1—2. април 2022.

Српска археологија између теорије и чињеница IX

Књига апстраката

Уредници

др Сташа Бабић

др Александар Бандовић

Програмски одбор

др Игор Богдановић

др Моника Милосављевић

др Зорица Кузмановић

др Александар Палавестра

др Предраг Новаковић

Дизајн

Слободан Поповић

Организација

Филозофски факултет Београд

Одељење за археологију

Центар за теоријску археологију

Универзитет у Београду

ISBN 978-86-6427-211-7

Насловна страна

Melchior Lorck, The Turkish Publication, 1626 Edition

Facsimile of a Copy in The Royal Library of Copenhagen

Појава друштвене стратификације и појава занатске специјализације у праисторији: критички осврт

Селена Витезовић

Археолошки институт, Београд

Занатска специјализација подразумева да су конкретне задатке и/или активности обављали само поједини, одређени чланови заједнице, било као једину, главну и/или основну активности, или паралелно са другим активностима. Ова појава је кључна за организацију људских друштава и проучавање њеног настанка и развоја често је окупирало пажњу истраживача, те су и бројни теоријски приступи који су разматрали ово питање.

Појава специјализације често се повезује са комплексним друштвима, односно, археолози често доносе закључке о друштвеној стратификацији на основу присуства занатске специјализације, и обратно, она се аутоматски одбацује у случајевима некомплексних друштава (односно, друштава која се сматрају егалитарним). Између осталих, Гордон Чајлд се посебно бавио овим питањима и сматрао је да је увођење металургије било пресудно за прву праву занатску специјализацију, односно да су метални луксузни предмети, које је потраживала елита, омогућили појаву специјалиста. Многи археолози и након Чајлда усвојили су овај или сличан модел и наглашавали везу између присуства специјализације и политичке организације неког друштва. Последњих деценија, међутим, проучавање ове појаве је постало знатно разноврсније и појавила се потреба за новим, ревидираним теоријским оквирима. Тако поједини аутори предлажу нове дефиниције и посебно наглашавају да постоје различити видови и различити степени специјализације. У овом раду биће дат критички осврт на неколико најзначајнијих теоријских приступа, са посебним

фокусом на интерпретације производње и друштвених односа током неолитско-енеолитске транзиције на централном Балкану.

Кључне речи: занатска специјализација, друштвена стратификација, неолит, транзиција неолит-енеолит

1838